

JAAP VAN DEN BERG: PREDIKANT IN HART EN NIEREN

Op dinsdag 24 december 2019 overleed op 81-jarige leeftijd Jacob van den Berg. Hij woonde het laatste jaar in het Dr. Willem Dreeshuis. Daarvoor heeft hij – na zijn emeritaat – een groot aantal jaren op de Zuidwal gewoond. Jaap was op en top stadsmens, en woonde dan ook graag in het hart van de stad. Van die stad wist hij ook veel. Hij hield zich graag van alle verhalen, nieuwtjes en anekdotes van de stad en haar bewoners op de hoogte, helemaal als het om plaatselijke hooggeplaatsten – in politiek en kerk – ging. Die hadden zijn bijzondere aandacht. Met smaak kon hij over hen vertellen.

Met zijn eerste vrouw, Frederiek Warners, dochter van een predikant, die hij uit Utrecht kende, kreeg hij twee kinderen: Dirk en Sophia. Kort na zijn emeritaat kwam het tot een scheiding, die hij zelf als een schande heeft ervaren. In Louisa Harmsen, een oud-dispuutsgeenoot uit zijn studententijd, vond hij nadien een nieuwe partner. In de tijd na de scheiding bezocht hij Frederiek, die inmiddels ziek was en uiteindelijk in verpleeghuis ‘Nolenshaghe’ woonde, elke week tot haar overlijden ruim twee jaar geleden.

‘Kom naar de kerk!’

Van 22 augustus 1982 tot aan zijn (vervroegd) emeritaat op 26 maart 2000 was hij predikant van de Bethelkerk, wat hij altijd een grote eer heeft gevonden. In deze kerk heeft hij zich uitermate thuis gevoeld. Van den Berg was tot in al zijn vezels dominee. Pas veel later, na zijn emeritaat, liet hij zich bij zijn voornaam noemen. De kerk was hem zeer dierbaar, maar de kerkdienst helemaal. Hoe vaak schreef hij niet in ‘Betheltaal’, het kerkblad van de Bethelkerk, als dat blad met Kerst en Pasen breed verspreid werd: ‘Kom naar de kerk’. Want daar, in de kerkdienst, gebeurde het!

Exegeseclub

Als er één groep zijn hart had, dan was het de exegeseclub, waarin elke dinsdagmiddag een groep Haagse predikanten bijeenkomen om de schriftlezingen van komende zondag onder de loep te nemen. Werd er in Den Haag een nieuw predikant beroepen, dan stuurde Van den Berg de dag na de intree diegene een uitnodiging om aan de exegeseclub te komen deelnemen.

Onnavolgbaar japiaans taalgebruik

Schrijven deed Jaap graag. Zijn hoofdartikelen, kleinere stukjes en zijn ‘in memoriams’ eerst in ‘Hervormd Loosduinen’ en later in ‘Betheltaal’ werden door velen met groot genoegen gelezen. Zijn taal was bijzonder. Omdat deze zich moeilijk laat omschrijven, heb ik zelf altijd van ‘onnavolgbaar japiaans taalgebruik’ gesproken. Dat gold ook voor zijn gebeden. In zijn kyriëgebeden wist Van den Berg de politiek-maatschappelijke werkelijkheid van de afgelopen week nauwkeurig te treffen. Maar zijn pen kon ook vlijmscherp zijn. Er kon wel eens een brief in je brievenbus liggen die er niet om loog. Het was niet altijd makkelijk om dan weer ‘on speaking terms’ met hem te komen. Toen ‘Kerk in Den Haag’ verscheen, kreeg Van den Berg daarin een column. Het was voor hem een bittere pil dat de redactie daaraan al spoedig – om mij onbekende redenen – een einde

maakte. Daar kwam een nieuwe betrokkenheid voor terug: Jaap verzorgde vele jaren het kerkdienstrooster van 'Kerk in Den Haag'. Hij deed dat met veel plezier en grote nauwkeurigheid.

Hij preekte graag over de Psalmen

Van den Berg preekte graag. Eén bijbelboek had zijn bijzondere liefde. Dat waren de Psalmen. Vele jaren ging hij in de weeksluitingen op zaterdag voor in verzorgingshuis 'Tabitha'. Steevast las hij daar een psalm.

Ook in zijn afscheidsdienst in de Bethelkerk stond een psalm centraal, en wel Psalm 12, met bijzondere aandacht voor vers 2: 'Help toch Heer, er zijn geen vromen meer', een psalm gemaakt voor de secularisatie, zoals Jaap zei. In Arjen Cuperus vond hij na zijn emeritaat een collega met dezelfde liefde. Ze kwamen regelmatig bij elkaar om een psalm te bestuderen. Dat dat grondig gebeurde, wordt duidelijk uit het feit dat ze tot Psalm 17 gekomen waren. Die psalm stond dan ook centraal in de uitvaartdienst

die geleid werd door ds. Christiaan Donner. Deze dienst op Oudejaarsdag vond onder grote belangstelling – van o.a. oud-gemeenteleden van de Bethelkerk en collega's – plaats in de Lukaskerk. Daarna brachten we hem naar 'Westduin'.

De goede God zij Louisa en zijn kinderen, Sophia en Dirk, nabij.

Nico Riemersma

Dit 'In memoriam' verschijnt in het februarinummer van *Samenklank*, het kerkblad van de Protestantse Wijkgemeente Den Haag-Zuidwest.